

LUNDS
UNIVERSITET

Institutionen för psykologi

Kandidatuppsats

**People pleasing och att anpassa sig efter andra - en studie om
sambandet mellan sociotropi och konformitet**

**People pleasing and adjusting to others - a study about the
relationship between sociotropy and conformity**

Vera Birath, Emilia Kurvits & Magdalena Ögren

Kandidatuppsats VT 2023

Handledare: Susanne Wiking

Examinator: Ingela Steij Stålbrand

Abstract

This study was aimed to examine the relationship between sociotropy and conformity, together with gender differences within them. While this specific intersection of subjects has not been explored earlier, previous research suggests it would be reasonable to expect a positive relationship between them. This study could therefore contribute to important supplementary perspectives to achieve a broader understanding of individual differences and social behaviours. Through an internet based survey, sociotropy was measured with questions taken from the Sociotropy-Autonomy-Scale (SAS). Conformity was measured through constructed social scenarios. With a total of 140 respondents, the results revealed a significant correlation between sociotropy and conformity ($r = .53, p < .001$). A linear regression analysis showed that sociotropy, together with gender and age, can explain 35% of the variance in conformity ($F(3;136) = 24, p < .001, R^2 = .35$). Moreover, independent t-tests were done to investigate gender differences. In line with previous research, women showed significantly higher levels of both sociotropy and conformity, with a stronger effect size in sociotropy ($t(138) = 8.146; p < .001; \text{Cohen's } d = 1.45$), than conformity ($t(138) = 2.439; p = .016, \text{Cohen's } d = .43$). The results suggest a positive relationship between the variables and that sociotropy partly can predict conformity. Since no former research has examined the relationship between sociotropy and conformity, there is a need for future research in the field. To explore the relationship between the variables more in depth, we suggest adding other variables that possibly could have a significance for the results.

Keywords: sociotropy, conformity, SAS, people pleasing

Sammanfattning

Denna studie har utförts med syfte att undersöka sambandet mellan sociotropi och konformitet, samt könsskillnader inom dem. Relationen mellan dessa variabler är hittills outforskad, men tidigare forskning föreslår att det rimligen finns ett positivt samband mellan dem. Denna studie kan därmed bidra till viktiga kompletterande perspektiv för att uppnå en bredare förståelse av individuella egenskaper samt beteenden i sociala situationer. Genom en internetbaserad enkät uppmättes sociotropi med frågor tagna från Sociotropy-Autonomy-Scale (SAS). Konformitet mättes genom konstruerade sociala scenarier. Med totalt 140 respondenter frambringades resultat som avslöjade en signifikant korrelation mellan sociotropi och konformitet ($r = .53, p < .001$). En linjär regressionsanalys visade att sociotropi, tillsammans med kön och ålder, förklarar 35% av variansen inom konformitet ($F(3;136) = 24, p < .001, R^2 = .35$). Vidare gjordes oberoende t-tester för att undersöka könsskillnader. I linje med tidigare forskning uppvisade kvinnor signifikant högre nivåer av både sociotropi och konformitet, med en större effektstorlek inom sociotropi ($t(138) = 8.146; p < .001; \text{Cohen's } d = 1.45$), än konformitet ($t(138) = 2.439; p = .016, \text{Cohen's } d = .43$). Resultaten som tagits fram påvisar ett positivt samband mellan variablerna och att sociotropi delvis förutsäger konformitet. Eftersom ingen tidigare känd forskning har behandlat relationen mellan sociotropi och konformitet finns det ett behov av framtida studier inom området. För att ytterligare djupdyka i sambandet mellan variablerna föreslår vi att lägga till andra variabler som eventuellt kan ha betydelse för resultaten.

Nyckelord: sociotropi, konformitet, SAS, people pleasing

Tack!

Vi vill rikta ett stort tack till vår handledare Susanne Wiking för hjälpsam vägledning, kunskap och stöttning. Dessutom riktas ett tack till alla som tog sig tid att svara på enkäten och därmed bidrog till att göra denna studie möjlig. Slutligen vill vi tacka våra närstående samt kurskamrater som har motiverat och uppmuntrat oss genom arbetets gång.

People pleasing och att anpassa sig efter andra - en studie om sambandet mellan sociotropi och konformitet

Under det senaste decenniet har rapporterade psykiska besvär så som oro och ångest ökat. Detta är särskilt framträdande i åldersgruppen 16-29 år, vilken är den högst drabbade (Folkhälsomyndigheten, 2022a). Förebyggande åtgärder och kanske framför allt kunskap är av stor vikt för att kunna vända den stigande trenden av mental ohälsa (Folkhälsomyndigheten, 2022b). Samtidigt har individuella skillnader inom personlighet länge forskats på i stor utsträckning och olika personlighetsdrag beaktas ofta som riskfaktorer för psykiska besvär (Bagby et al., 2008; Kang et al., 2023; Klein et al., 2011). Att angeläget prioritera sociala relationer och sätta andras behov framför sina egna har definierats som ett område av personlighet: *Sociotropi*. Begreppet är en av två dimensioner på en skala som skapats för att predicera depression (Beck et al., 1983).

På internet finns jämförelsevis den mer informella termen *people pleasing* som beskriver en viss personlighetstyp, dess beteenden och potentiella risker. Artiklar som *What is a people pleaser* och *People pleaser: What it means and how to stop* (MedicalNewsToday, u.å.; WebMd, u.å.) skildrar hur people pleasers strävar efter att vara andra till lags, har svårt att säga nej och nedprioriterar sina egna behov. Följaktligen kan people pleasing sägas vara mer använt i folkmun som en allmän tolkning av det psykologiska begreppet sociotropi.

Att ha förståelse för hur sociotropi som personlighetsdimension ter sig i praktiken är värdefullt för att kunna förutsäga och tolka hur individer beter sig i sociala situationer. Social påverkan är ständigt närvarande och kan influera människor på en mängd olika sätt. En individs övertygelser, attityder och beteenden påverkas och drivs av andra människor, och socialt inflytande har länge varit ett stort forskningsområde inom socialpsykologi (Izuma, 2017). Ett specifikt fenomen inom social påverkan är *konformitet*, vilket beskrivs som företeelsen att anpassa det egna beteendet efter hur omgivningen agerar (Cialdini & Goldstein, 2004). Konformitet kan ha negativa följder, vilket gör det till ett viktigt område att fördjupa kunskaperna om. Studier har visat att konformativt beteende inom vängrupper under tonåren är en stark prediktor för att bland annat anamma riskbeteenden, inklusive droganvändning och annan brottslighet (Santor et al., 1999).

Till vår kännedom finns ingen publicerad forskning som undersöker sambandet mellan sociotropi och konformitet, och en sådan studie kan därmed bidra med ett viktigt kompletterande perspektiv. Baserat på tidigare studier och deras utfall finns det anledning att förmoda att sociotropi har en koppling till, samt kan förutsäga benägenheten att konformera sig till andra.

Personlighet

Personlighet har länge varit ett väl undersökt område med ett åtskilligt antal definitioner och innebörder (Gilbert & Reynolds, 1990). Eysenck (1963) konceptualiserade personlighet som två dimensioner bestående av *extraversion-introversion* och *instability-stability* gällande emotionalitet. Vidare är den kanske mest väletablerade uppfattningen inom personlighetsforskning *Big Five*, där fem grundläggande egenskaper ligger till grund för en individs personlighet. *Neuroticism*, *Extraversion*, *Openness to Experience*, *Agreeableness* och *Conscientiousness* utgör tillsammans Big Five och dessa dimensioner har visat sig återkomma i stora delar av senare personlighetsforskning (McCrae & Costa, 1991), samt i flera kulturer universellt sett (McCrae & Costa, 1997). För att mäta Big Five konstruerades NEO personality inventory, NEO-PI (Costa & McCrae, 1985) som mätverktyg. NEO-PI är ett frågeformulär som ursprungligen bestod av 181 frågor (McCrae & Costa, 1991), men har sedan dess reviderats och använts i flertal varianter och förkortningar (Langford, 2003; Rammstedt & John, 2007).

Sociotropi

Sociotropi och depression

År 1983 utvecklade Aaron T. Beck och kollegor termen sociotropi, vilket de beskrev som personlighetsegenskaper kopplade till mellanmännskligt beroende och ett stort behov av bekräftelse och stöd från andra (Beck, 1983, refererat i Bagby et al., 2001). Beck framställde samtidigt Sociotropy-Autonomy-Scale (SAS) som mätverktyg i form av ett självskattningsformulär. De tre faktorerna som tillsammans mäter sociotropi på skalan är (1) oro för att inte bli bekräftad, (2) anknytning/oro för separation, och (3) att vara andra till lags (Beck et al., 1983). Autonomi som ligger på andra sidan av skalan förklaras av egenskaper som överdriven strävan efter självständighet och prestation (Bagby et al., 2001). SAS-skalan mäter sociotropi och autonomi som två separata och motsatta personlighetsdimensioner, vilka använts för att predicera riskfaktorer för ångest och depression (Beck et al., 1983).

Sociotropiskalan inom SAS är välbeprövad och har visat sig ha hög reliabilitet. De tre delskalorna som den baseras på (se ovan) har visat på adekvat intern konsistens med ett Cronbach's Alpha på .90 (Beck et al., 1983). Clark och Beck framställde en reviderad version av SAS-skalan år 1991. Även den reviderade versionen tydliggjorde en hög intern konsistens inom faktor 1, *Sociotropy*, med ett Cronbach's Alpha på .87. Dessutom är sociotropi bevisligen relaterat till andra mått på teoretiskt konsistenta konstruktioner, inklusive sökande efter bekräftelse och introversion

(Cappeliez, 1993; Gilbert & Reynolds, 1990; Moore & Blackburn, 1994). Blaney och Kutcher (1991) fann därtill en signifikant korrelation mellan sociotropi och andra mätningar av mellanmänniskt beroende, vilket de menade stödjer indikationen att de mäter samma konstrukt.

Bagby et al. (2001) belyste i sin studie att det som skiljer sociotropi och autonomi åt gällande depression inte är i vilken grad man drabbas av depression, utan snarare vad som bringar en glädje eller inte genom livet. Yttermera predicerade de vilka olika utlösande aspekter av depression som kan kopplas till de två personlighetsdimensionerna. De fann att sociotropiska individer har ett samband med depressivitet kopplat till bekräftelsebehov och sociala relationer, medan autonomi korrelerade med depressivitet kopplat till personlig prestation. Clark och Beck (1991) beskrev dessutom att depression hos sociotropiska individer tenderar att utlösas av livshändelser som innebär en förlust av mellanmännisklig samhörighet, så som dödsfall eller separationer. I kontrast till detta har livshändelser som hotar självständighet och målrelaterade beteenden visat sig utlösa depression hos individer med hög autonomi. Studier har även visat på skillnader i hur väl olika depressionsbehandlingar och terapiformer fungerat för individer med hög sociotropi gentemot hög autonomi. Zettle et al. (1992) fann att sociotropiska individer svarade bättre på gruppterapi, jämfört med autonoma individer som gynnades mer av individuell terapi.

Connor-Smith och Compas (2002) fann i sin studie att sociotropi är tydligt korrelerat med en stor påverkan av social stress. De upptäckte även samband mellan mellanmännisklig stress, sociotropi, samt ångest och depression. Personer med högre nivåer av sociotropi associerades med att i större utsträckning försöka undvika eller förneka negativa händelser, samt att ha svårigheter med att anpassa sig till dem. Forskarna menade att sådana undvikandestrategier kan vara problematiska eftersom de har kopplats till ökade destruktiva tankar, ångest och depression. Vidare diskuterade de att socialt stöd är en viktig tillgång vid hög sociotropi gällande depressiva symtom utlösta av stress. Detta eftersom sociotropiska individer karaktäriseras av att lägga stor värdering i sociala relationer. De föreslog således att tillgång till socialt stöd kan vara en förebyggande åtgärd för att minska både ångest och depression hos sociotropiska individer.

Sociotropi har varit fortsatt undersökt i senare forskning, i synnerhet i anslutning till depression. Marfoli et al. (2021) undersökte vilka specifika symptom av depression som är associerade till sociotropi respektive autonomi, och fann att sociotropi hade ett signifikant samband till svängningar i humöret, ensamhetskänslor samt reaktivitet. Shahar et al. (2018) tog sociotropi, autonomi och självkritisism i beaktning gällande kronisk fysisk smärta, och fann att sociotropi

predicerade både smärta och katastroftankar i relation till smärtan. Otani et al. (2018) studerade relationen mellan sociotropi (och autonomi) och uppfattningen av sig själv och andra. De upptäckte att sociotropi korrelerade med negativa tankar om sig själv, medan autonomi korrelerade med positiva tankar om sig själv och negativa tankar om andra. De menade vidare att dessa resultat tyder på stora skillnader i de kärnuppfattningar som sociotropiska respektive autonoma individer har om sig själva och andra. De konkluderade att deras resultat ytterligare bidrar till ett kontrasterande av de två personlighetsdimensionerna.

Det har tagits fram starka belägg för att det existerar signifikanta könsskillnader inom sociotropi med betydligt högre nivåer hos kvinnor än män (Clark & Beck, 1991; Clark et al., 1995; McBride et al., 2005). Clark et al. (1995) fann könsskillnader i hur sociotropi korrelerade med olika typer av självrapporteringar för personlighet och individuell sårbarhet för depression. Männen sociotropinivåer korrelerade bland annat starkare med självkritisism och perfektionism än hos kvinnorna. Clark och Beck (1991) indikerade därtill att kvinnor har ett större socialt beroende och upplever mer negativa emotioner, medan män i större utsträckning prioriterar ensamhet, självständighet och har ett lägre socialt beroende. Clark et al. (1995) menade även att män har en större utbredning i sina resultat gällande korrelationer mellan sociotropiskalan (SAS) och andra personlighetsmätningar. De sammanfattade därmed att sociotropi kan vara en mindre tydlig sårbarhetsfaktor för män än för kvinnor. I en metaanalys av Yang och Girgus (2019) bekräftade de könsskillnader inom sociotropi och menade att denna upptäckt är betydande för att bidra till förklaringar av könsskillnader inom depression.

Sociotropi och annan personlighetsforskning

Bagby et al. (2001) beskrev hur både sociotropi och autonomi har visat sig vara relativt stabila över tid och situation. De testade dessutom sociotropi i relation till NEO-PI-R som mäter personlighetsfaktorerna inom Big Five. Höga värden på sociotropiskalan, mätt genom skalan PSI-II, korrelerade med höga nivåer av neuroticism, agreeableness och extraversion. Samtidigt korrelerade autonomi med hög neuroticism, låg extraversion och låg agreeableness. En iakttagelse av författarna var att fastän både sociotropi och autonomi hade ett starkt positivt samband till neuroticism, så var det skillnader i relationerna till specifika aspekter inom neuroticism. Personer med höga nivåer av sociotropi beskrevs i denna studie som sårbara, självmedvetna och osäkra, med ett stort behov av att vara andra till lags. McBride et al. (2005) upptäckte att män och kvinnor hade varierande kopplingar mellan sociotropi och de olika facetterna inom neuroticism, undersökt i

relation till depression. De benämnde sociotropiska deprimerade kvinnor som ångestfyllda, självmedvetna och sårbara, medan sociotropiska deprimerade män endast angavs som självmedvetna.

Ytterligare studier har indikerat en stark relation mellan sociotropi och neuroticism (Cappeliez, 1993; Gilbert & Reynolds, 1990). Cappeliez (1993) fann i sin studie en specifik koppling mellan sociotropi och självmedvetenhet, ett resultat som antyder att SAS kan förutspå känslor av skam, förlägenhet och underlägsenhet. Autonomi var endast kopplat till conscientiousness och visade tendenser till bland annat viljestyrka och beslutsamhet. Gilbert och Reynolds (1990) kom fram till att *oro att inte bli bekräftad* korrelerar negativt med extraversion. De uppmärksammade dock att det eventuellt kan finnas problematik i att anknyta *oro för att inte bli bekräftad* till enbart sociotropi. Detta eftersom det potentiellt finns andra faktorer som har en inverkan på sådana typer av rädslor.

Konformitet

Social påverkan är en bred inriktning inom psykologi som innefattar fenomen vilka utlöses av yttre sociala krafter (Cialdini & Goldstein, 2004), och ett flertal studier och undersökningar har gjorts inom området. Asch (1956) utförde ett experiment där deltagarna uppmanades svara på vilka uppritade linjer som var av samma längd. Experimentet resulterade i en bekräftelse av att det fanns stora tendenser till att ändra sina svar efter vad deltagarna runt omkring svarade. Cialdini och Goldstein (2004) menade därtill att det finns grundläggande individuella mål som tillsammans bidrar till hur mottagliga vi är för yttre påverkan; (1) att dra korrekta slutledningar om verkligheten och agera därefter, (2) att utveckla och bevara sociala relationer, samt (3) att bibehålla ett positivt självkoncept. De gick specifikt in på begreppet konformitet, vilket beskrivs som företeelsen att anpassa det egna beteendet efter hur omgivningen agerar.

Hogg et al. (2017) belyste i sin studie hur människor tenderar att identifiera sig med ingrupper, vilka definieras av ingrupsprototyper. De föreslog att dessa kognitiva processer kan förklara att konformitet uppstår av en strävan att anpassa sig till den rådande ingrupsprototypen då den definierar vilka vi är och hur vi förväntas bete oss som gruppmedlemmar. Benägenheten att följa sociala normer och influeras av andra har visat sig vara större i tonåren, vilket delvis kan bero på att den perioden ofta präglas av att mycket tid spenderas med jämnåriga (Blakemore, 2018). Dessutom lägger tonåringar större vikt vid sociala normer (O'Brien & Bierman, 1988). Laursen och Faur (2022) föreslog vidare att social påverkan varierar beroende på hur mottaglig den utsatta

är för påverkan. En ökad känslighet för påverkan kan dels bero på situationsspecifika orsaker, men även på individuella personlighetsegenskaper. Således finns det somliga personlighetsdrag som har visat sig öka risken för social påverkan och konformitetsbeteenden. Brown et al. (2008) menade att de karaktärsdrag som visar ansats till ökad känslighet är villighet att konformera och att vara andra till lags.

Oyibo och Vassileva (2019) undersökte social påverkan, kännetecknat som de tre faktorerna *social learning*, *social proof* och *social comparison*, i relation till Big Five. Neuroticism var det personlighetsdrag som visade starkast samband, där hög neuroticism korrelerade med höga nivåer på alla faktorer inom social påverkan. Openness och conscientiousness visade också korrelationer till social påverkan. Låg openness var associerat med högre känslighet för *social proof* och *social comparison*, medan conscientiousness var associerat med *social proof* och *social learning*. De förklarade vidare att denna typ av forskning är viktig för att fylla den lucka som behandlar personlighetsegenskaper kopplat till sociala beteenden och benägenhet för påverkan.

Kundu och Cummins (2013) utförde en studie som undersökte konformitet i förhållande till moral. De försatte deltagarna i scenarier, antingen ensamma eller i grupp, för att mäta skillnaden i beteende. Resultaten visade att konformitet har en stark påverkan på en individs moral och att deltagarna var benägna att försaka sin personliga moraliska kod i vissa sociala sammanhang. Banerjee (1992) har även förklarat att en möjlig anledning till konformativt beteende grundar sig i en misstanke om att andra besitter information som man själv saknar.

Social påverkan och konformitet har undersökts på olika sätt, bland annat har självrapportering av det egna beteendet i sociala scenarier använts som mätverktyg. I en studie av McGhie et al. (2012) undersöktes benägenheten att konformera till riskbeteenden under berusning. Detta gjordes genom en 2 x 2 repeated measures-design med två nivåer av konformitet; *hög* eller *låg*, samt två nivåer av gruppidentitet; *främlingar* eller *vänner*. Utifrån dessa fick deltagarna sätta sig in i ett socialt scenario vid ett övergångsställe med stoppljus, varpå de svarade hur de hade agerat i situationen. Även Lisciandra (2013) genomförde en studie genom att låta deltagarna svara på olika sociala scenarier, vilka var inspirerade av Asch's (1956) konformitetsexperiment. Syftet var att undersöka hur en grups åsikter förhöll sig till överträdelser av olika typer av sociala och moraliska normer, samt normer av anständighet.

Informativ vs. normativ konformitet

Deutsch och Gerard (1955) var först med att dela in begreppet konformitet i *informativ* och *normativ konformitet*, vilka skiljer sig i hur de motiveras. De förklarade informativ konformitet som den sociala påverkan som uppstår när man mottar information från andra som uppfattas som korrekt. Det har vidare framlagts att informativ konformitet kan uppstå till följd av osäkerhet i en viss situation som resulterar i att man vänder sig till andra för att få vägledning (Cherchi, 2017). Deutsch och Gerard (1955) hävdade att normativ konformitet motiveras av att erhålla positiva reaktioner och förväntningar från andra.

Cherchi (2017) menade i sin studie att även sökandet efter bekräftelse underbygger normativ konformitet. Hon använde sig dessutom av indelningen av konformitet i sin metod, och argumenterade sålunda för att hennes undersökning kunde komplettera tidigare forskning. Studien utgjordes av ett stated choice-experiment där deltagarna uppmanades välja mellan eldrivna fordon eller konventionella fordon. Informativ konformitet mättes genom att deltagarna fick höra positiv eller negativ feedback från andra om fordonets olika funktioner och därefter göra sitt val. Normativ konformitet mättes utifrån tre komponenter; *social adoption*, *social signalling* och *injunctive norms*, vilket hon vidare argumenterade kunde bidra till forskning som gjorts tidigare.

Fosgaard et al. (2013) undersökte konformitet genom att betrakta benägenheten att fuska utifrån två förhållanden: att veta att det är möjligt att fuska, samt att veta att andra har fuskat innan dem. Det sistnämnda karaktäriseras av konformitet och att anpassa det egna beteendet utifrån vad man tror är norm. Resultaten indikerade att både upplevd möjlighet till fusk och vetskapen om att andra fuskat tidigare ledde till att studiens deltagare fuskade i större utsträckning. Tilläggsvis fanns det betydande skillnader mellan män och kvinnor. Männerna påverkades mer av andras beteenden och fuskade i högre utsträckning än kvinnorna när de trodde att andra hade fuskat. Forskarna föreslog därför att könsskillnader bör beaktas i liknande studier. Mori och Arai (2010) genomförde ett liknande konformitetsexperiment som Asch (1956) för att se om det fanns benägenhet att ändra sitt eget svar efter gruppen. De upptäckte att kvinnorna anpassade sina svar efter majoriteten i hög utsträckning, medan männen inte visade några tendenser till konformativt beteende alls. De sammanfattade att mer data hade behövts i framtiden för att kunna reflektera över vilka möjliga anledningar det finns till de markanta könsskillnaderna inom konformitet.

Det har tagits fram belägg för att nivåer av sociotropi kan samverka med sociala beteenden. I en studie av Exline et al. (2012) undersöktes hur ätbeteenden kan påverkas av sociotropi, där

resultaten tydligt framhävde ett samband mellan dem. Sociotropi var korrelerat med; att äta med syfte att vara andra till lags, att äta större mängder mat när det fanns en uppfattning om att det förväntades av en, samt att försöka matcha andras ätbeteenden. Det framgick också att deltagarna rapporterade större ängslighet kring sociala relationer, vilket i sin tur förutsade en större benägenhet att äta mer på grund av social press.

Ovan har ett stort antal ord och begrepp presenterats som alla refererar till fenomenet av social påverkan. I denna studie kommer specifikt konformitet att mätas och studeras, med avseende på Cialdini och Goldsteins (2004) precisering av begreppet.

Syfte och frågeställning

Syftet med studien var att undersöka hur individers nivåer av sociotropi korrelerar med konformitet. Studien ämnade därtill att få en insikt i hur sociotropi som personlighetsdimension kan påverka en individs tendens att anpassa sitt beteende i grupp och förutsäga hur man agerar bland andra. Detta anses viktigt för att kunna förstå hur personlighet kan påverka och predicera beteende i olika sociala situationer, samt varför det kan finnas ett behov av att anpassa sig till en grupp. Denna studie har bundit samman två olika psykologiska områden och undersökt huruvida de berör samma beteendefenomen. Denna nya kunskap är av nytta dels för att kunna förstå, samt underlätta beteendeförändringar hos individer med förhöjd risk att drabbas av problematiska handlingssätt eller psykiska besvär. Eftersom sambandet som undersöks i denna studie inte forskats på tidigare är det första steget att ta fram och kartlägga kunskapen, innan den kan användas i praktiken. Med anledning av tidigare studiers resultat önskades även att undersöka könsskillnader inom sociotropi och konformitet. Med anledning av tidigare studiers resultat önskades även att undersöka könsskillnader inom sociotropi och konformitet. Därmed syftade studien till att besvara frågeställningarna; (1) *Vad finns det för samband mellan sociotropi och konformitet?* (2) *Kan sociotropi förutsäga konformativt beteende?* (3) *Finns det könsskillnader i nivåerna inom sociotropi och konformitet?* Med grund i den tidigare forskning som presenterats ovan hypotetiserades att det finns ett positivt samband mellan variablerna och att sociotropi kan förutsäga konformitet. Det förväntades därtill att kvinnor skulle uppvisa högre nivåer av både sociotropi och konformitet än män.

Metod

Deltagare

Deltagargruppen i studien var unga vuxna i åldrarna 18-35. Åldern bestämdes dels av bekvämlighet, men även för att unga vuxna har visat sig lida av mental ohälsa i större utsträckning än resterande åldersgrupper (Folkhälsomyndigheten, 2022a), vilket gjorde denna grupp relevant att undersöka. Deltagarna nåddes genom en internetenkät som skickades ut via sociala medier och universitetets kanaler. Vi samlade även in svar på egen hand på Lunds tekniska högskola där respondenterna hade möjlighet att scanna en utskriven QR-kod som ledde till enkäten. Tilläggsvis uppmanades respondenterna att sprida enkäten vidare för att åstadkomma ett snöbollsurval. Målsättningen var i första hand att få in ett stort antal svar, snarare än att generera svar från en bestämd grupp av respondenter. Sålunda fanns ingen närmare specificering av urvalet innan enkäten skickades ut.

Enkäten genererade totalt 145 svar med ett bortfall av 5 individer som inte uppfyllde kriterierna för det föredragna åldersspannet. Av de resterande 140 respondenterna var det 65.7 % som identifierade sig som kvinnor och 34.3 % som män. 82.9% av respondenterna angav att deras huvudsakliga sysselsättning var att studera och 17.1 % svarade att de arbetade.

Material

Sociotropy-Autonomy-Scale

För att mäta respondenternas nivåer av sociotropi användes frågor hämtade från Sociotropy-Autonomy-Scale (SAS) (Clark & Beck, 1991) som är en reviderad version av den ursprungliga skalan skapad av Beck et al. (1983). Den reviderade skalan omfattar fyra olika faktorer; *Sociotropy*, *Solitude/Interpersonal Insensitivity*, *Independence* samt *Individualistic Achievement*, med tillhörande frågor anpassade för varje faktor. I denna studie valdes enbart att inkludera faktor 1, *Sociotropy*, då det var den faktor av högst relevans för att besvara studiens frågeställningar.

Samtliga 28 frågor i sociotropiskalan översattes till svenska (se bilaga A) för att underlätta för respondenterna. Den ursprungliga skalan bestod av fem olika svarsalternativ mätt i procent (0%, 25%, 50%, 100%). I denna studie omformulerades dessa till en skala sträckt från "stämmer inte alls" till "stämmer helt och hållet", för att generera en ökad förståelse av svarsalternativen hos respondenterna. Eftersom denna del av enkäten var direkt översatt från en redan befintlig skala som

enligt flertal studier bedöms ha hög reliabilitet (Beck et al., 1983; Clark & Beck, 1991), ansågs den inte behöva vidare justeringar för att vara lämplig för studiens syfte.

Konformitet

Enkätens sista del syftade till att mäta konformitet genom 15 egenkonstruerade sociala scenarier (se bilaga B). Scenarierna utformades med syfte att inkludera både informativ och normativ konformitet och baserades på Deutsch och Gerards (1955) angivna definitioner av begreppen. Respondenterna uppmanades att svara på hur väl påståendena stämmer in på dem med hjälp av en femgradig likert-skala utan numrering. Syftet med att inkludera både informativ och normativ konformitet i scenarierna var för att få en bredare bild av respondenternas beteende i sociala situationer. Exempel på ett scenario inom normativ konformitet var; “Du sitter på en restaurang och alla i ditt sällskap beställer samma mat – *du väljer att beställa samma sak*”, och inom informativ konformitet; “Du står och väntar vid ett övergångsställe. Det är helt tomt på bilar, men flera andra personer står still och väntar på att det ska bli grönt – *du väljer också att vänta.*” Bilaga B innehåller en lista med de 15 sociala scenarier som användes i studien.

Design

Studien genomfördes med en kvantitativ utgångspunkt och datainsamlingen gjordes med hjälp av en digital enkät utformad i Google forms enligt en tvärsnittsdesign. Enkäten bestod av tre delar med en första del innehållandes demografiska frågor bestående av kön, ålder och huvudsaklig sysselsättning. Frågan om kön besvarades av respondenten själv i textform för att undvika risken att exkludera någons könsidentitet. Del två inkluderade de 28 frågor som hämtats från Sociotropy-Autonomy-Scale (SAS), specifikt faktor 1, *Sociotropy* (Clark & Beck, 1991). Den tredje och avslutande delen innefattade femton frågor som syftade till att mäta deltagarnas konformitet. För att undvika att respondenterna anpassade sina svar enligt demand characteristics (McCambridge et al., 2012), beskrevs studiens syfte vagt i enkäten. På detta sätt undveks även risken att respondenterna skulle ha en egen tolkning av facktermernas innebörd. Därför benämndes enkäten “Personlighet och dess relation till social påverkan”, istället för att använda de specifika begreppen “sociotropi” och “konformitet”.

Sociotropifrågorna från SAS besvarades med en numrerad femgradig skala som gick från “stämmer inte alls” till “stämmer helt och hållet”. Del tre av enkäten som avsåg att mäta konformitet besvarades likaledes med en femgradig skala med svarsalternativen “aldrig”, “sällan”, “ibland”, “ofta” och “alltid”, varav hälften av dessa scenarier reverserades. Detta gjordes för att

skapa variation för respondenterna och för att uppnå intern konsistens. Delen bestående av SAS-skalan ändrades inte utöver översättningen till svenska och därför reverserades inga av de frågorna. Valet att ha samma antal svarsalternativ på skalorna i båda delarna av enkäten grundade sig i att förenkla dataanalysen av svaren. Enkäten delades in i olika avsnitt för att öka motivationen att svara, samt för att motverka bortfall och trötthet hos respondenterna.

Procedur

För att säkerställa en tillförlitlig datainsamling användes en internetbaserad enkät som verktyg. Enkäten delades i olika forum på sociala medier, inklusive våra privata profiler och i olika grupper för studenter vid Lunds universitet. Därtill gick vi personligen runt på Lunds tekniska högskola för att anskaffa fler svar. Detta gjordes för att åstadkomma en bättre balans mellan könen, samt skapa en representativ fördelning av vilka fakulteter som inkluderades. Efter att ett första utkast av enkäten formulerats skickades den först ut till en mindre grupp respondenter för att testa hur väl frågorna uppfattades och förstods. Därefter reviderades enkäten efter mottagen feedback och synpunkter, och skickades slutligen ut till den ämnade målgruppen. Datainsamlingen pågick under tre veckor och därefter stängdes enkäten ner för att påbörja analysen.

Dataanalys

Datan från enkäten överfördes från Google forms till statistikprogrammet Jamovi (version 2.3.21.0) där samtliga analyser utfördes. Innan några analyser påbörjades filterades alla svar som angett en ålder över 35 bort, vilket resulterade i ett bortfall av totalt 5 respondenter. Inga extremvärden behövde behandlas. Svarsalternativen på enkätens konformitetsdel omgjordes till siffervärden från 0-4, istället för "sällan" till "alltid". Därtill omvändes de reverserade frågorna för att skapa nya variabler med respondenternas totalpoäng från sociotropi- respektive konformitetsdelen.

Inledningsvis framställdes deskriptiv statistik för studiens variabler. Därefter gjordes oberoende t-tester av medelvärdena för kvinnor respektive män. Därtill utfördes en korrelations- samt regressionsanalys för att vidare kunna besvara studiens frågeställningar. Korrelationsanalysen gjordes mellan variablerna sociotropi och konformitet. I regressionsanalysen användes sociotropi, kön och ålder som prediktorer för konformitet. För att säkerhetsställa att datan uppfyllde kriterierna för residualnormalitet och varianshomogenitet utfördes ett normalitets- samt homogenitetstest. Båda testen uppfyllde antagandena om normalitet och datan kunde analyseras utan anmärkning. I denna studie sattes alfavärdet till $< .05$ som den kritiska nivån på signifikans.

Etik

Studien är utformad i enlighet med kraven i Etiklagen (2003:460) om etikprövning av forskning som innefattar mänskliga deltagare, utformade av etikprövningsmyndigheten (EPM). Även Lunds universitets forskningsetiska regler och riktlinjer, samt Dataskyddsförordningen (GDPR) (SFS, 2018:218) har följts. Innan respondenterna deltog i enkäten informerades de om att deltagandet var helt frivilligt och att de när som helst kunde avbryta utan att behöva uppge anledning. Genom att besvara enkäten gav respondenterna sitt samtycke till att deras svar användes som underlag för studien. Datainsamlingen riskerade inte att på något sätt skada eller påverka respondenterna och enbart relevant information för studiens frågeställningar samlades in. Inga känsliga personuppgifter efterfrågades.

För att säkerhetsställa både forskningsetiska och praktiska överväganden valdes att enbart inkludera deltagare över 18 år, vilket möjliggjorde informerat samtycke utan behov av vårdnadshavares godkännande. Respondenterna fick även tillgång till kontaktinformation för ansvariga personer som de uppmanades att kontakta vid eventuella frågor eller kommentarer angående studien eller deras medverkan. Inga frågor eller synpunkter mottogs från respondenterna.

Resultat

Deskriptiv statistik

I *Tabell 1* nedan presenteras deskriptiv statistik för studiens skalor. Reliabiliteten för de 30 frågorna inom sociotropi uppmättes till $\alpha = .899$, vilket är högre än tidigare uppmätt reliabilitet för skalan (Clark & Beck, 1991). För de 15 scenarierna inom konformitet uppmättes $\alpha = .53$. Medelvärdena avslöjade, i korrespondens med tidigare forskning, att det finns en skillnad mellan könen inom sociotropi. I medelvärdena för konformitet sågs en mindre könsskillnad. Tilläggsvis gjordes t-tester för att granska könsskillnader ytterligare.

Tabell 1.*Deskriptiv statistik för sociotropi och konformitet*

Variabel	Kön	N	M	SD	Minimum	Maximum	Cronbach's α
Sociotropi	Kvinna	92	73.8	13.77	31	103	
	Man	48	53.1	15.09	16	85	
	Total	140	66.7	17.26	16	103	.899
Konformitet	Kvinna	92	28.9	6.13	13	44	
	Man	48	26.4	5.15	16	38	
	Total	140	28.0	5.92	13	44	.530

Könsskillnader

Oberoende t-tester utfördes för att undersöka skillnader i medelvärdena mellan könen inom variablerna sociotropi, konformitet och ålder. Resultaten presenteras i *Tabell 2* nedan. Inom sociotropi fanns det en signifikant skillnad: $t(138) = 8.146$; $p < .001$; Cohen's $d = 1.45$. Även inom konformitet sågs en signifikant könsskillnad med $t(138) = 2.439$; $p = .016$, men med en mindre effektstorlek; Cohen's $d = .43$. Inom ålder fanns ingen signifikant skillnad mellan könen: $t(138) = -.425$; $p = .672$; Cohen's $d = -.08$. Det var alltså ingen skillnad i ålder mellan män och kvinnor i urvalet, trots att andelen kvinnor var större än andelen män.

Tabell 2.*Resultat av t-tester för könsskillnader*

Variabel	Student's t	df	p	Cohen's d
Sociotropi	8.146	138	< .001	1.4503
Konformitet	2.439	138	.016	.4343
Ålder	-.425	138	.672	-.0756

Notera. $H_a \mu_{Kvinna} \neq \mu_{Man}$

Korrelationsanalys

För att besvara studiens första frågeställning: *Vad finns det för samband mellan sociotropi och konformitet?*, gjordes en korrelationsanalys mellan variablerna sociotropi och konformitet. Resultatet visade på en signifikant stark korrelation (Cohen, 1988, refererat i Richardson & Machan, 2021) på $r = .53$ ($p < .001$), som således indikerade ett existerande samband mellan variablerna.

Regressionsanalys

För att mer utförligt undersöka sambandet mellan sociotropi och konformitet utfördes en regressionsanalys med sociotropi, kön och ålder som prediktorer för konformitet. Utifrån ett normalitetstest kunde slutsatsen om att datan uppfyllde antagandet om residualnormalitet ($p = .275$) dras, och datan ansågs därmed vara acceptabel för regressionsanalys. Koefficienterna från regressionsanalysen presenteras i *Tabell 3* nedan. Hela modellen var statistiskt signifikant ($p < .001$) och gav ett R^2 -värde på .35. Resultatet indikerade att 35% av konformitet kan prediceras av regressionsmodellen ($F(3;136) = 24$, $p < .001$, $R^2 = .35$). Den ostandardiserade regressionskoefficienten (B) anvisade att en ökning av en enhet på sociotropi predicerar en ökning av .199 enheter på konformitet ($p < .001$). Vidare var de standardiserade koefficienterna för samtliga variabler i modellen: $\beta = .581$ för sociotropi, $\beta = -.234$ för ålder och $\beta = -.286$ för kön, med starkast värde på sociotropi som prediktor.

Tabell 3.*Resultat av regressionsanalys för variablernas effekt på konformitet*

Prediktor	B	SE	95% Konfidensintervall		t	p	β
			Undre	Övre			
Intercept ^a	28.034	4.1641	19.799	36.269	6.73	< .001	
Sociotropi	.199	.0291	.142	.257	6.86	< .001	.581
Kön:							
Kvinna – Man	-1.695	1.0488	-3.769	.379	-1.62	.108	-.286
Ålder	-.525	.1563	-.834	-.216	-3.36	.001	-.234

Notera. ^a Representerar referensnivå: Man. B = Ostandardiserad regressionskoefficient, β = Standardiserad regressionskoefficient.

Diskussion

Denna studie har ämnat att undersöka sambandet mellan sociotropi och konformitet. Frågeställning 1 besvaras genom en korrelationsanalys som avslöjar ett signifikant samband mellan variablerna. Frågeställning 2 undersöks genom en regressionsanalys där hela modellen med prediktorerna sociotropi, ålder och kön kan sägas förklara 35% av variansen inom konformitet. Analysen antyder även att det är sociotropi som starkast predicerar konformitet av de oberoende variablerna. Genom oberoende t-tester kunde även frågeställning 3 besvaras med ett resultat som avslöjar signifikanta könsskillnader inom både sociotropi och konformitet. Följande avsnitt diskuterar studiens resultat, metod och begränsningar, samt hur framtida forskning kan uppmuntras inom området.

Resultatdiskussion

Resultaten från korrelationsanalysen ($r = .53$) är i linje med våra förväntningar på ett existerande samband mellan sociotropi och konformitet. Den positiva korrelationen indikerar att höga värden på sociotropi är associerade med höga värden på konformitet. Med tidigare presenterad forskning i åtanke kan korrelationen däremot sägas vara svagare än väntat. Personlighetsdrag förknippade med sociotropi är bland annat viljan att vara andra till lags, att vara beroende av andra, samt en överdriven oro för att inte bli bekräftad (Beck et al., 1983). Betraktar man dessa personlighetsdrag i relation till Cialdini och Goldsteins (2004) definition av konformitet;

att anpassa det egna beteendet efter hur omgivningen agerar, kan det argumenteras för att dessa två koncept besitter stora likheter och rimligtvis skulle ha en stark koppling till varandra. Yttermera har det hävdats att en av de grundläggande individuella målen som bidrar till hur mottagliga vi är för yttre påverkan är att utveckla och bevara sociala relationer (Cialdini & Goldstein, 2004), vilket även är en väsentlig del av sociotropi (Connor-Smith & Compas, 2002).

Tidigare forskning ger även anledning att anta sociotropi som stark prediktor för konformitet. Därmed hävdar vi att det är berättigat att anta att höga nivåer av sociotropi bör predicera höga nivåer av konformativt beteende. I studien av Exline et al. (2012) framgick det tydligt att sociotropi kan påverka det individuella beteendet i sociala situationer. De upptäckte bland annat att individer anpassade sina ätbeteenden efter andra och att personer med stor ängslighet kring sociala relationer förutsade en benägenhet att äta mer till följd av social press. Denna beteendeanpassning kan sägas vara mycket lik ett konformativt beteende. Resultaten från vår regressionsanalys med sociotropi, kön samt ålder som prediktorer för konformitet ($R^2 = .35$) stödjer således antagandet att högre nivåer av sociotropi förutsäger en större benägenhet till konformitet.

Som tidigare presenterad forskning föreslår kan en ökad känslighet för social påverkan bero på individuella personlighetsegenskaper (Laursen och Faur, 2022), vilket våra resultat från regressionsanalysen med sociotropi som specifik personlighetsdimension, fortsatt stödjer. Brown et al. (2008) menade att karaktärsdrag som ökar mottagligheten för social påverkan är villighet att konformera och att vara andra till lags. Sambandet i våra resultat bidrar även till detta konstaterande då en av de utmärkande personlighetsdragen inom sociotropi är att vara andra till lags (Beck et al., 1983). Laursen och Faur (2022) menade dock att mottaglighet för social påverkan även kan ha grund i situationsspecifika orsaker, vilket ger anledning att inte endast lägga vikt vid personlighet gällande konformitet och social påverkan.

I regressionsanalysen kan effektstorleken sägas vara mindre än förväntat. En viktig aspekt att uppmärksamma är att hela regressionsmodellen är baserad på de tre variablerna sociotropi, kön och ålder. Detta innebär att det inte endast är sociotropi som förklarar 35% av variansen inom konformitet ($R^2 = .35$), vilket i sin tur kan betyda att effektstorleken hade minskat vid en exkludering av variablerna kön och/eller ålder. Emellertid är den standardiserade regressionskoefficienten för variabeln sociotropi betydligt högre än för ålder och för kön. Detta

visar tydligt att sociotropi, som förväntat, är den variabel som har starkast effekt på konformitet i vår regressionsmodell.

En annan aspekt att uppmärksamma beträffande nivåer av sociotropi och hur det kan förutsäga konformitet är de associationer sociotropi har till andra typer av personlighetsdrag, synnerligen Big Five. Sociotropi har återkommande gånger kopplats till neuroticism (Cappeliez, 1993; Gilbert & Reynolds, 1990), vilket sannolikt har en inverkan på det individuella beteendet. Eftersom sociotropi är kopplat till neuroticism kan vi därmed spekulera att respondenterna som rapporterade höga nivåer av sociotropi i denna studie även besitter höga nivåer av neuroticism. Följaktligen antyder sambandet att neuroticism med stor sannolikhet är en bidragande orsak till höga nivåer av konformitet.

Vidare kan könsskillnaderna diskuteras. Tidigare forskning har visat att kvinnor rapporterar högre nivåer av sociotropi (Clark & Beck, 1991; McBride et al., 2005; Yang och Girgus, 2019). Som förväntat observeras detta även i våra resultat som en stark könsskillnad i ett oberoende t-test. Därtill skiljer det nästan en och en halv standardavvikelse (Cohen's $d = 1.45$) mellan män och kvinnor i sociotropi. Då vi hypotetiserade att sociotropi i stor utsträckning skulle förutsäga konformitet var det även förväntat att det skulle finnas en motsvarande könsskillnad inom konformitet, med högre nivåer bland kvinnorna. Mori och Arais studie (2010) avslöjade ett tydligt konformativt beteende hos kvinnorna, men inte hos männen. Med detta resultat i åtanke fanns det ytterligare underlag för att anta en könsskillnad inom konformitet även i denna studie. I korrespondens med Mori och Arais upptäckt finns det en signifikant könsskillnad för konformitet i våra resultat. Effektstorleken är däremot relativt låg (Cohen's $d = .43$), vilket är en ytterligare indikation på att fastän det finns ett samband, predicerar sociotropi inte konformativt beteende så väl som förväntat.

Metoddiskussion

Innan utskick av enkäten fanns ingen specificering av vilket urval som eftersträvades till datainsamlingen. Detta eftersom den centrala målsättningen var att få in så många svar som möjligt, vilket lämnade utrymme för vidare precisering av studiens population i efterhand. I datainsamlingen användes demografiska frågor för att ge en bredare bild av studiens respondenter. Eftersom sysselsättning inte var av betydelse för våra frågeställningar nyttjades den informationen inte. Frågorna om kön och ålder valdes utifrån en bedömning av möjliga komponenter som kunde komma att påverka studiens resultat, specifikt då tidigare forskning har visat på könsskillnader

inom nivåer av sociotropi samt konformitet (Clark & Beck, 1991; McBride et al., 2005; Fosgaard et al., 2013).

Användandet av Becks sociotropiskala ansågs högst lämplig, delvis eftersom SAS är det ursprungliga mätinstrumentet av dimensionerna sociotropi och autonomi. Dessutom användes den reviderade versionen av skalan (Clark & Beck, 1991) där vissa frågor som ansetts otillräckliga i fråga om validitet plockats bort eller ändrats, vilket resulterade i en ansevärd intern konsistens. I linje med tidigare studiers resultat (Beck et al., 1983; Clark & Beck, 1991) uppmätte sociotropifrågorna från SAS (Clark & Beck, 1991) en hög intern konsistens ($\alpha = .899$) i vår analys. Detta är ett högre värde för Cronbach's Alpha än vad Clark och Beck fick fram i sin originalstudie av den reviderade skalan från 1991 ($\alpha = .87$). Framtida forskning kan således använda sig av denna studies översatta frågor med förvisning om att de håller en hög reliabilitet.

I tidigare nämnda studier (Lisciandra, 2013; McGhie et al., 2012) har användandet av sociala scenarier som undersökningsmetod fungerat väl. I denna studie ansågs det därför befogat att använda en liknande metod för att mäta konformitet. Konformitetsdelen i enkäten har en svagare intern konsistens ($\alpha = .530$) än sociotropidelen. Eftersom konformitetsfrågorna konstruerades med grund i uppdelningen av normativ och informativ konformitet (Deutsch & Gerard, 1955) vill vi dock påstå att det är två olika dimensioner av konformitet som mäts i samma del, vilket rimligtvis påverkar värdet på Cronbach's Alpha. För att mer noggrant undersöka reliabiliteten i denna del hade vi kunnat dela upp konformitetsfrågorna i två olika skalor, men eftersom syftet inte var att göra en jämförande analys mellan informativ och normativ konformitet, ansågs det inte vara nödvändigt.

Vidare kan fråga 5 och 7 i konformitetsdelen av enkäten (se bilaga B) ifrågasättas gällande validiteten. Dessa frågor beskriver scenarier som kan anses behandla moral och personliga värderingar utöver det som åsyftas; informativ konformitet. De scenarier som beskrivs handlar om att fuska på prov och att gå mot rött ljus, vilka skulle kunna vara scenarier då personliga och moraliska värderingar övervinner viljan att konformera till gruppen. Kundu och Cummins (2013) har dock påvisat att konformitet spelar en stor roll när man befinner sig i ett moraliskt dilemma, då deltagarnas beteenden i deras studie förändrades i närvaro av andra. I deras studie försattes deltagarna i moraliska dilemman i grupp. Studien hade även en kontrollgrupp där deltagarna försattes i dilemman ensamma. Vår studie hade således kunnat gynnas av att ha kontrollfrågor

gällande konformitet för att kunna jämföra respondenternas beteende i ensamhet kontra i grupp. En sådan jämförelse hade kunnat utföras för att styrka validiteten.

Begränsningar

Vid användningen av självskattningsformulär som insamlingsmetod finns det en beaktansvärd risk att folk inte svarar sanningsenligt. Detta kan ske för att respondenterna aspirerar att framställa sig själva i god dager, enligt *social desirability* (Crowne & Marlowe, 1960). Åtgärder för att förhindra detta togs till, bland annat genom försäkrad anonymitet och sekretess vid besvarandet av enkäten. Det förblir dock ogenomförbart att säkerställa en fullständig uppriktighet från respondenterna. Tilläggsvis kan användningen av snöbollsurval medföra en risk för bias eftersom deltagarna som rekryterar andra personer kan ha vissa likheter med varandra. Detta i kombination med användandet av ett bekvämlighetsurval kan leda till begränsningar i generaliseringsbarheten av resultatet då vissa grupper riskerar att vara över- eller underrepresenterade. Eftersom vi främst tar med kön i beaktning i analysen av datan och inte de resterande demografiska frågorna, anser vi att riskerna med insamlingsmetoden inte är avgörande för resultatet.

Vidare ska nämnas att urvalet bestående av åldern 18-35 år med aktsamhet bör generaliseras till populationen. För att säkerställa den externa validiteten hade det följaktligen varit önskvärt att generera fler svar i datainsamlingen. En annan möjlig begränsning är att individer som tenderar att ha vissa typer av egenskaper eventuellt är mer benägna att besvara enkäten, som kan skilja sig från dem som väljer att inte svara. Eftersom könsskillnader togs i beaktning i analysen hade det dessutom varit värdefullt att uppnå en bättre balans mellan könen i urvalet. Fördelningen av (65.7%) kvinnor och (34.3%) män var ojämn, vilket försvårar generaliserbarheten av resultatet. Denna fördelning kan jämföras med Clark och Becks studie (1991) som hade en liknande skillnad i andelen kvinnor och män (64.8% kvinnor, 35.2% män). Detta kan möjligen tyda på att kvinnor i större omfattning än män besitter egenskaper som ökar benägenheten att svara på denna typ av frågeformulär. Både ett urval av större storlek och en bättre balans mellan könen hade möjligen gett annorlunda resultat och effektstorlek.

Framtida forskning

I framtida forskning finns det anledning att göra mer djupgående analyser baserat på frågeställningar och resultat i denna studie. I och med att sambandet mellan sociotropi i relation till konformitet är ett utforskat område finns det inte tillräckligt med data för att kunna ha mer

specifika och avgränsade frågeställningar. Att vår studie visar en svagare korrelation än förväntat mellan sociotropi och konformitet kan grundas i bland annat val av design eller mätinstrument. Således finns det stor anledning att expandera undersökningsområdet och ha eventuella begränsningar i åtanke för att generera ett mer pålitligt och möjligtvis starkare resultat.

Det hade ytterligare varit av intresse att samla in data från fler urvalsgrupper. Exempelvis kan jämförelser mellan demografiska grupper eller större åldersgrupper göras för att frambringa en djupare insikt i hur vår valda urvalsgrupp kan skilja sig från resten av befolkningen. Förslagsvis kan tonåringar undersökas beträffande sociotropi och konformitet, i synnerhet eftersom den åldersgruppen har visat sig vara känsligare för sociala normer (Blakemore, 2018; O'Brien & Bierman, 1988). I denna studie valdes den åldersgruppen att inte tas med på grund av bekvämliga och etiska skäl.

Det hade även varit värdefullt att se vilka andra faktorer som kan komma att påverka individens resultat på sociotropi- respektive konformitetsskalan. Exempelvis kan kulturell och geografisk bakgrund vara intressant att undersöka och kartlägga gällande nivåer av både sociotropi och konformitet. Ett möjligt forskningsområde skulle kunna vara att se hur det skiljer sig mellan olika kulturer, samt hur normer och traditioner påverkar det mellanmänniska förhållningssättet. Även könsskillnader hade kunnat analyseras ytterligare. Denna studie jämför endast nivåerna inom sociotropi respektive konformitet, men det hade även varit av intresse att undersöka könsskillnader gällande korrelationerna och förutsägbarheten dem emellan. En sådan analys valdes att inte genomföras i denna studie på grund av den ojämna könsfördelningen. Dessutom hade den andra dimensionen av personlighet, autonomi, kunnat tas i beaktning och jämföras med sociotropi gällande hur väl det predicerar konformativt beteende. Med tanke på att sociotropi och autonomi existerar som två separata och motsatta personlighetsdimensioner (Beck et al., 1983), hade en jämförelse mellan dem också varit av betydelse för att förutsäga sociala beteenden.

En ytterligare betydelsefull aspekt hade varit att lägga till de olika facetterna i Big Five (McCrae & Costa, 1991) som oberoende variabler och undersöka hur de samverkar med SAS- och konformitetsskalan. Ett flertal tidigare studier har undersökt sociotropi och konformitet i relation till Big Five (Cappeliez, 1993; Gilbert & Reynolds, 1990; Oyibo och Vassileva, 2019), och ny forskning på området hade kunnat bidra med viktiga beteendeperspektiv. Bland annat har sociotropi upprepade gånger associerats med neuroticism (Bagby et al., 2001; Cappeliez, 1993;

Gilbert & Reynolds, 1990), och det finns anledning att förvänta att sociotropi i kombination med neuroticism eller andra personlighetsdrag kan samverka angående benägenhet till konformitet.

Slutsatser

Denna studie har fokuserat på betydelsen av hur olika personlighetsdimensioner kan samverka med och predicera sociala beteenden. Mer specifikt har studien visat resultat som indikerar ett existerande samband mellan sociotropi och konformativt beteende, samt att sociotropi delvis förutsäger nivåer av konformitet. Dessutom avslöjar studien signifikanta könsskillnader där kvinnorna rapporterar högre nivåer inom både sociotropi och konformitet. Resultaten är i linje med tidigare forskning, om än med något mindre effektstorlek än förväntat. Orsak till detta kan ligga i begränsningar i studien och det finns därmed många utvecklingsområden och andra viktiga aspekter av intresse för framtida studier på ämnet. Bland annat kan vidare köns-, ålders- och kulturella skillnader med fördel tas i beaktning. Även andra faktorer inom personlighet, exempelvis Big Five, kan läggas till för att bidra till förklaringar inom konformitet och sociala beteenden. Denna studie ämnade främst att ta fram ny kunskap om sambandet mellan två separata psykologiska fenomen. Detta är viktigt som ett första steg för att sedan kunna utvecklas och användas i praktiken. Bland annat kan olika terapiformer för depression nyttjas av att veta hur sociotropiska och konformativa individer fungerar. Även individer själva kan använda kunskapen för ett arbete mot fördelaktiga beteendeförändringar.

Detta arbete tillför således en fortsatt relevans att undersöka sociotropi och dess effekter, och kan förhoppningsvis medverka till en fortsatt insikt i individuella egenskaper såväl som sociala beteenden. Vi anser att sociotropi och konformitet med fördel kan undersökas vidare och frambringa en mer komplett bild av det mänskliga beteendet.

Referenser

- Asch, S. E. (1956). Studies of independence and conformity: I. A minority of one against a unanimous majority. *Psychological monographs: General and applied*, 70(9), 1-70. <https://doi.org/10.1037/h0093718>
- Bagby, R. M., Gilchrist, E. J., Rector, N. A., Dickens, S. E., Joffe, R. T., Levitt, A., Levitan, R. D., & Kennedy, S. H. (2001). The stability and validity of the sociotropy and autonomy personality dimensions as measured by the Revised Personal Style Inventory. *Cognitive Therapy and Research*, 25(6), 765-779. <https://doi.org/10.1023/A:1012975524455>
- Bagby, R. M., Quilty, L. C., & Ryder, A. C. (2008). Personality and depression. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 53(1), 14-25. <https://doi.org/10.1177/070674370805300104>
- Banerjee, A. V. (1992). A simple model of herd behavior. *The quarterly journal of economics*, 107(3), 797-817. <https://doi.org/10.2307/2118364>
- Beck, A. T., Epstein, N., Harrison, R. P., & Emery, G. (1983). Development of the Sociotropy-Autonomy Scale: A measure of personality factors in psychopathology. *Unpublished manuscript, Philadelphia: Center for Cognitive Therapy, University of Pennsylvania Medical School*. <https://beckinstitute.org/wp-content/uploads/2021/06/SAS-Full-Documents.pdf>
- Blakemore, S. J. (2018). Avoiding social risk in adolescence. *Current directions in psychological science*, 27(2), 116-122. <https://doi.org/10.1177/0963721417738144>
- Blaney, P. H., & Kutcher, G. S. (1991). Measures of depressive dimensions: Are they interchangeable?. *Journal of Personality Assessment*, 56(3), 502-512. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa5603_11
- Brown, B. B., Bakken, J. P., Ameringer, S. W., & Mahon, S. D. (2008). A comprehensive conceptualization of the peer influence process in adolescence. *I M. J. Prinstein & K. A. Dodge (Red), Understanding peer influence in children and adolescents* (ss. 17-44). The Guilford Press.
- Cappeliez, P. (1993). The relationship between Beck's concepts of sociotropy and autonomy and the NEO-Personality Inventory. *British Journal of Clinical Psychology*. 32(1), 78-80. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8260.1993.tb01030.x>

- Cherchi, E. (2017). A stated choice experiment to measure the effect of informational and normative conformity in the preference for electric vehicles. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, 100, 88-104. <https://doi.org/10.1016/j.tra.2017.04.009>
- Cialdini, R. B., & Goldstein, N. J. (2004). Social influence: Compliance and conformity. *Annual Review of Psychology*, 55(1), 591-621. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.55.090902.142015>
- Clark, D. A., & Beck, A. T. (1991). Personality factors in dysphoria: A psychometric refinement of Beck's Sociotropy-Autonomy Scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 13(4), 369-388. <https://doi.org/10.1007/bf00960448>
- Clark, D. A., Steer, R. A., Beck, A. T., & Ross, L. (1995). Psychometric characteristics of revised sociotropy and autonomy scales in college students. *Behaviour Research and Therapy*, 33(3), 325-334. [https://doi.org/10.1016/0005-7967\(94\)00074-T](https://doi.org/10.1016/0005-7967(94)00074-T)
- Connor-Smith, J. K., & Compas, B. E. (2002). Vulnerability to social stress: Coping as a mediator or moderator of sociotropy and symptoms of anxiety and depression. *Cognitive Therapy & Research*, 26(1), 39–55. <https://doi.org/10.1023/a:1013889504101>
- Crowne, D. P., & Marlowe, D. (1960). A new scale of social desirability independent of psychopathology. *Journal of Consulting Psychology*, 24(4), 349–354. <https://doi.org.ludwig.lub.lu.se/10.1037/h0047358>
- Deutsch, M., & Gerard, H. B. (1955). A study of normative and informational social influences upon individual judgment. *The journal of abnormal and social psychology*, 51(3), 629-636. <https://doi.org/10.1037/h0046408>
- Exline, J. J., Zell, A. L., Bratslavsky, E., Hamilton, M., & Swenson, A. (2012). People-pleasing through eating: Sociotropy predicts greater eating in response to perceived social pressure. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 31(2), 169-193. <https://doi.org/10.1521/jscp.2012.31.2.169>
- Eysenck, H. J. (1963). Biological basis of personality. *Nature*, 199(4898), 1031-1034. <https://doi.org/10.1038/1991031a0>
- Folkhälsomyndigheten. (2022a). *Statistik psykisk hälsa: yngre vuxna 16–29 år*. Hämtad 10 maj, 2023, från <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/psykisk-halsa-och-suicidprevention/statistik-psykisk-halsa/statistik-om-ungas-psykiska-halsa/>

- Folkhälsomyndigheten. (2022b). *Att främja psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa och suicid*. Hämtad 24 maj, 2023, från <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/psykisk-halsa-och-suicidprevention/att-framja-psykisk-halsa-och-forebygga-psykisk-ohalsa-och-suicid/>
- Fosgaard, T. R., Hansen, L. G., & Piovesan, M. (2013). Separating Will from Grace: An experiment on conformity and awareness in cheating. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 93, 279-284. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2013.03.027>
- Gilbert, P., & Reynolds, S. (1990). The relationship between the Eysenck Personality Questionnaire and Beck's concepts of sociotropy and autonomy. *British Journal of Clinical Psychology*, 29(3), 319–325. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8260.1990.tb00888.x>
- Hogg, M. A., Abrams, D., & Brewer, M. B. (2017). Social identity: The role of self in group processes and intergroup relations. *Group Processes & Intergroup Relations*, 20(5), 570-581. <https://doi.org/10.1177/1368430217690909>
- Izuma, K. (2017). The neural bases of social influence on valuation and behavior. I J. C. Dreher & L. Tremblay (Red), *Decision neuroscience: An integrative perspective* (ss. 199-209). Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-805308-9.00016-6>
- Kang, W., Steffens, F., Pineda, S., Widuch, K., & Malvaso, A. (2023). Personality traits and dimensions of mental health. *Scientific Reports*, 13(1), 1–10. <https://doi.org/10.1038/s41598-023-33996-1>
- Klein, D. N., Kotov, R., & Bufferd, S. J. (2011). Personality and depression: explanatory models and review of the evidence. *Annual review of clinical psychology*, 7, 269-295. <https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-032210-104540>
- Kundu, P., & Cummins, D. D. (2013) Morality and conformity: The Asch paradigm applied to moral decisions. *Social Influence*, 8(4), 268-279. <https://doi.org/10.1080/15534510.2012.727767>
- Langford, P. H. (2003). A one-minute measure of the Big Five? Evaluating and abridging Shafer's (1999a) Big Five markers. *Personality and Individual Differences*, 35(5), 1127-1140. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(02\)00323-9](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(02)00323-9)

- Laursen, B., & Faur, S. (2022). What does it mean to be susceptible to influence? A brief primer on peer conformity and developmental changes that affect it. *International journal of behavioral development*, 46(3), 222-237. <https://doi.org/10.1177/01650254221084103>
- Lisciandra, C., Postma-Nilsenová, M., & Colombo, M. (2013). Conformorality. A study on group conditioning of normative judgment. *Review of Philosophy and Psychology*, 4(4), 751-764. <https://doi.org/10.1007/s13164-013-0161-4>
- Marfoli, A., Viglia, F., Di Consiglio, M., Merola, S., Sdoia, S., & Couyoumdjian, A. (2021). Anaclitic-sociotropic and introjective-autonomic personality dimensions and depressive symptoms: a systematic review. *Annals of General Psychiatry*, 20(1), 1-30. <https://doi.org/10.1186/s12991-021-00373-z>
- McBride, C., Bacchiochi, J. R., & Bagby, R. M. (2005). Gender differences in the manifestation of sociotropy and autonomy personality traits. *Personality and Individual Differences*, 38(1), 129-136. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2004.03.014>
- McCambridge, J., De Bruin, M., & Witton, J. (2012). The Effects of Demand Characteristics on Research Participant Behaviours in Non-Laboratory Settings: A Systematic Review. *PLoS ONE*, 7(6), 1–6. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0039116>
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1985). Updating Norman's "adequacy taxonomy": Intelligence and personality dimensions in natural language and in questionnaires. *Journal of personality and social psychology*, 49(3), 710. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.49.3.710>
- McCrae, R. R., & Costa Jr, P. T. (1991). The NEO Personality Inventory: Using the five-factor model in counseling. *Journal of Counseling & Development*, 69(4), 367-372. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.1991.tb01524.x>
- McCrae, R. R., & Costa Jr, P. T. (1997). Personality trait structure as a human universal. *American psychologist*, 52(5), 509-516. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.52.5.509>
- McGhie, A., Lewis, I., & Hyde, M. K. (2012). The influence of conformity and group identity on drink walking intentions: Comparing intentions to drink walk across risky pedestrian crossing scenarios. *Accident Analysis & Prevention*, 45, 639-645. <https://doi.org/10.1016/j.aap.2011.09.035>

- MedicalNewsToday. (u.å.). *People pleaser: What it means and how to stop*. Hämtad 10 maj, 2023, från <https://www.medicalnewstoday.com/articles/people-pleaser>
- Moore, R. G., & Blackburn, I. M. (1994). The relationship of sociotropy and autonomy to symptoms, cognition and personality in depressed patients. *Journal of Affective Disorders*, 32(4), 239–245. [https://doi.org/10.1016/0165-0327\(94\)90087-6](https://doi.org/10.1016/0165-0327(94)90087-6)
- Mori, K., & Arai, M. (2010). No need to fake it: Reproduction of the Asch experiment without confederates. *International Journal of Psychology*, 45(5), 390-397. <https://doi.org/10.1080/00207591003774485>
- O'Brien, S. F., & Bierman, K. L. (1988). Conceptions and perceived influence of peer groups: Interviews with preadolescents and adolescents. *Child development*, 59(5), 1360-1365. <https://doi.org/10.2307/1130498>
- Orne, M. T. (1962). On the social psychology of the psychological experiment: With particular reference to demand characteristics and their implications. *American psychologist*, 17(11), 776-783. <https://doi.org/10.1037/h0043424>
- Otani, K., Suzuki, A., Matsumoto, Y., & Shirata, T. (2018). Marked differences in core beliefs about self and others, between sociotropy and autonomy: personality vulnerabilities in the cognitive model of depression. *Neuropsychiatric disease and treatment*, 14, 863-866. <http://doi.org/10.2147/NDT.S161541>
- Oyibo, K., & Vassileva, J. (2019). The relationship between personality traits and susceptibility to social influence. *Computers in Human Behavior*, 98, 174-188. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2019.01.032>
- Rammstedt, B., & John, O. P. (2007). Measuring personality in one minute or less: A 10-item short version of the Big Five Inventory in English and German. *Journal of research in Personality*, 41(1), 203-212. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2006.02.001>
- Richardson, P., & Machan, L. (2021). *Jamovi for psychologists*. Red Globe Press.
- Santor, D. A., Messervey, D., & Kusumakar, V. (2000). Measuring peer pressure, popularity, and conformity in adolescent boys and girls: Predicting school performance, sexual attitudes, and substance abuse. *Journal of youth and adolescence*, 29(2), 163-182. <https://doi.org/10.1023/a:1005152515264>

SFS 2003:460. Lag (2003:460) om etikprovning av forskning som avser människor. Riksdagen.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag2003460-om-etikprovning-av-forskning-som_sfs-2003-460

SFS 2018:218. Lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s

dataskyddsförordning. Riksdagen. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2018218-med-kompletterande-bestammelser_sfs-2018-218

Shahar, G., Lerman, S. F., Topaz, M., Brill, S., Shalev, H., & Rudich, Z. (2018). Depressive personality vulnerability in chronic physical pain: Centrality of sociotropy. *Journal of personality*, 86(6), 907-918. <https://doi.org/10.1111/jopy.12365>

Shaughnessy, J. J., Zechmeister, E. B., & Zechmeister, J. S. (2011). *Research methods in psychology* (9. uppl.). McGraw Hill.

WebMd. (uå). What is a people pleaser? Hämtad 10 maj, 2023, från

<https://www.webmd.com/mental-health/what-is-a-people-pleaser>

Yang, K., & Girgus, J. S. (2019). Are women more likely than men are to care excessively about maintaining positive social relationships? A meta-analytic review of the gender difference in sociotropy. *Sex Roles*, 81(3-4), 157-172. <https://doi.org/10.1007/s11199-018-0980-y>

Zettle, R. D., Haflich, J. L., & Reynolds, R. A. (1992). Responsivity to cognitive therapy as a function of treatment format and client personality dimensions. *Journal of clinical psychology*, 48(6), 787-797. [https://doi.org/10.1002/1097-4679\(199211\)48:6%3C787::AID-JCLP2270480613%3E3.0.CO;2-D](https://doi.org/10.1002/1097-4679(199211)48:6%3C787::AID-JCLP2270480613%3E3.0.CO;2-D)

Bilaga A

Sociotropifrågor översatta från Sociotropy-Autonomy-Scale (SAS)

Frågorna skattas på en skala från: 0 - stämmer inte alls; 4 - stämmer helt och hållet

1. Jag känner att jag måste vara trevlig mot andra människor
2. Jag uppskattar upplevelser mer när jag kan dela dem med andra
3. Jag är rädd för att såra andras känslor
4. Jag har svårt att säga "nej" till andra
5. Jag mår dåligt när jag inte har någon social aktivitet planerad till helgen
6. Jag gör saker som inte gynnar mig själv för att vara andra till lags
7. Jag bryr mig mer om att vara omtyckt av andra än att uppnå stora framgångar
8. Jag skulle vara obekvämt med att äta ensam på restaurang
9. Jag har svårt att uppskatta det jag gör när jag inte känner att det finns någon i min närhet som verkligen bryr sig om mig
10. Jag känner mig obekvämt när jag är osäker på hur andra i min närhet förväntar sig att jag ska bete mig
11. Det skulle inte kännas roligt för mig att resa till ett nytt ställe helt ensam
12. Om en vän inte har hört av sig på ett tag, oroar jag mig för att hen har glömt bort mig
13. Jag blir obekvämt runt en person som uppenbart inte tycker om mig
14. Det är jobbigt för mig att vara borta från nära och kära
15. Jag censurerar vad jag säger eftersom jag är orolig för att andra inte håller med mig
16. När jag är hemma själv på natten känner jag mig ensam
17. Jag kommer ofta på mig själv med att tänka på familj och vänner
18. Om någon kritiserar mitt utseende så känner jag mig oattraktiv för andra
19. Jag blir illa till mods när jag inte kan avgöra vad en person som jag precis träffat tycker om mig
20. Jag är mer ursäktande mot andra än vad jag behöver vara
21. Det är viktigt för mig att bli gillad och bekräftad av andra
22. När jag är med andra så letar jag efter tecken på om de gillar att umgås med mig eller inte
23. Om jag tror att någon är arg på mig så vill jag be om ursäkt

24. Jag vill vara säker på att det finns någon närstående jag kan kontakta om någonting jobbigt skulle hända mig
25. Det värsta med att bli gammal är att bli lämnad ensam
26. Jag oroar mig för att någon jag älskar ska gå bort
27. Jag brukar irritera och oroa mig över mina personliga problem
28. Jag tillbringar mycket tid med att tänka över mina beslut

Bilaga B

Scenarier konformitet

Frågorna skattas på en skala från: Aldrig - Sällan - Ibland - Ofta - Alltid

1. Du sitter på en restaurang och alla i ditt sällskap beställer samma maträtt – *du väljer att beställa samma sak*
2. Du sitter på en fest och diskuterar din favoritfilm, men du märker att alla andra tycker illa om den – *du väljer att säga till de andra att du tycker om filmen*
3. Du står i en butik och ska handla nya kläder – *du dras till de kläder som är trendiga just nu*
4. Du står utanför klassrummet och väntar på att lektionen ska börja. Klassrummet är tomt, men ingen av dina klasskompisar går in – *du väljer att vara den första som går in i klassrummet*
5. Du ska skriva ett prov och dagen innan provet får en klasskompis tag i facit. Alla andra i klassen tittar på svaren – *du väljer att också titta*
6. Du sitter med en grupp vänner och planerar en resa. Alla i gruppen vill åka till en viss stad, men du åker hellre någon annanstans – *du säger rakt ut att du vill åka till ett annat ställe*
7. Du står och väntar vid ett övergångsställe. Det är helt tomt på bilar, men flera andra personer står still och väntar på att det ska bli grönt – *du väljer också att vänta*
8. Du shoppas med en kompis och testas en jacka som du tycker mycket om. När du visar den för din kompis säger hen att den inte alls är fin – *du köper jackan ändå*
9. Du står på en konsert och folk runtomkring dig börjar tränga sig för att komma längre fram – *du väljer att göra samma sak och börjar tränga dig*
10. Du sitter på en lektion och läraren uppmanar klassen att räkna upp handen om man håller med om ett påstående. Ingen räcker upp handen, men du håller med om påståendet – *du räcker upp handen ändå*
11. Du befinner dig på ett födelsedagsfirande och inser att alla har klätt upp sig mer än vad du har gjort – *du känner dig obekvämt av situationen*

12. Du har fixat matlåda till lunchen, men på rasten visar det sig att alla i din grupp ska köpa lunch ute – *du väljer att äta din medtagna matlåda*
13. Du ska gå ut och äta med en kompis och ser att det är kö till en restaurang som du hört är populär – *du väljer att ställa dig i väntelistan till den fullbokade restaurangen istället för att gå till en med lediga bord*
14. Du är på en festival och dina vänner vill gå på en konsert, men du är mer intresserad av en annan artist som spelar samtidigt – *du går ensam på den konserten som du är intresserad av*
15. Du är ute och reser med en grupp och skulle helst vilja ha en avslappnad dag vid poolen, resten av gruppen vill däremot ut på äventyr – *du väljer att stanna hemma vid poolen*